

verslag

Plenaire vergadering FATF februari 2020

Aanwezig

Vertegenwoordigers van het ministerie van Financiën, het ministerie van Justitie en Veiligheid, De Nederlandsche Bank, de Autoriteit Financiële Markten, de Financial Intelligence Unit, het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, Anti Money Laundering Centre en de FIOD

Leidraad voor gebruik van digitale identificatie- en verificatiemiddelen

De FATF bevordert financiële innovatie die niet misbruikt kan worden voor illegale doeleinden. In dit kader heeft de FATF de mogelijkheden van nieuwe elektronische identificatie- en verificatiemiddelen (eID) voor cliëntenonderzoek onderzocht. De plenaire vergadering heeft hiervoor nu een leidraad vastgesteld. De leidraad is bedoeld voor belanghebbenden uit de publieke en de private sector en geeft een overzicht van de risico's en van de voordelen van het gebruik van dergelijke digitale middelen, op basis van de eisen die de FATF stelt aan de identificatie en verificatie van klanten. Mits juist gebruikt kunnen digitale middelen de betrouwbaarheid, veiligheid en efficiëntie van het identificeren van personen in de financiële sector verbeteren en de kwetsbaarheid van menselijke controlemaatregelen verminderen. Ook kunnen deze middelen toegang tot financiële voorzieningen verbeteren. De leidraad is gepubliceerd op de website van de FATF.¹

Integriteitsrisico's van *virtual assets*

De FATF heeft in 2019 de standaarden met bijbehorende toelichting en methodologie aangepast om te verduidelijken hoe deze moeten worden toegepast op activiteiten rond '*virtual assets*'². De aanpassingen aan de methodologie betekenen dat landen sinds oktober 2019 in de landenevaluaties ook worden geëvalueerd op het integriteitsbeleid ten aanzien van *virtual assets*³.

¹ <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/digital-identity-guidance.html>

² FATF gebruikt de term '*virtual assets*' in plaats van '*virtual currencies*' of '*crypto currencies*'. Dit om te voorkomen dat de indruk ontstaat dat sprake is van een wettig betaalmiddel.

³ De toepassing van de FATF-aanbevelingen op *virtual assets* impliceert geen regulering voor prudentiële doeleinden of met het oog op bescherming van consumenten of investeerders.

Tijdens deze vergadering is gesproken over de toepassing van de zogenaamde 'travel rule', waarbij informatie over de ontvangende en verzendende partij in een transactie onderling uitgewisseld moet worden. Verder is de voortgang van de implementatie van de nieuwe standaarden besproken, waarbij ook informatie van de private sector over mogelijke technische oplossingen voor de *travel rule* aan bod is geweest. Een jaar na invoering van de nieuwe standaarden zal de voortgang worden geëvalueerd. In juli 2020 zal de FATF rapporteren aan de G20 over die de integriteitsrisico's die zogenaamde 'stablecoins' met zich meebrengen. Stablecoins zijn virtual assets waarvan de waarde is gekoppeld aan een of meerdere andere valuta's en waarvan geclaimd wordt dat ze waardevaster zouden zijn dan andere crypto's. Deze stablecoins vallen in de regel onder de FATF-standaarden, ofwel omdat het gaat om (gereguleerde) financiële instellingen, ofwel om virtual assets. Nederland levert een actieve bijdrage aan de beleidsvorming op dit terrein. De FATF zal ook nauw contact blijven onderhouden met de sector over de implementatie van de nieuwe standaarden.

Wederzijdse evaluatie van jurisdicties

De evaluatierapporten van Zuid-Korea en de Verenigde Arabische Emiraten zijn besproken. Door middel van *peer reviews* is beoordeeld of de nationale AML/CFT-wet- en regelgeving van beide jurisdicties technisch voldoen aan de FATF-standaarden en in hoeverre deze regimes effectief zijn in het beschermen van de integriteit van het financiële systeem. De rapporten worden naar verwachting in april 2020 gepubliceerd op de website van de FATF.⁴

Jurisdicties met verhoogde risico's

De FATF publiceert twee lijsten waarop jurisdicties staan met strategische tekortkomingen in hun nationale beleid ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. De eerste lijst betreft de zogeheten "hoogrisicolanden onderhevig aan een oproep tot tegenmaatregelen"⁵. Deze lijst wordt vaak aangeduid als de "zwarte lijst". De lijst bevat jurisdicties die geen betrokkenheid tonen om verbeteringen door te voeren of onvoldoende voortgang hebben gemaakt in het terugdringen van hun strategische tekortkomingen en die een bedreiging kunnen vormen voor het internationale financiële systeem.⁶

Op de lijst van hoogrisicolanden van 21 februari jl. staat Noord-Korea weer vermeld met de oproep van de FATF aan alle leden en jurisdicties om effectieve tegenmaatregelen te nemen ter bescherming van het internationale financiële systeem.

Ook Iran wordt genoemd op deze lijst van hoogrisicolanden. Sinds juni 2016 tot deze vergadering was de oproep van de FATF om tegenmaatregelen tegen Iran te nemen opgeschort. Deze opschorting is niet langer van kracht. Iran is in 2016

⁴ Zie [http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate)). Van de 39 FATF leden zijn tot nu geëvalueerd Australië, België, Canada, China, Denemarken, Finland, Griekenland, Hong Kong, Ierland, Israël, Italië, IJsland, Maleisië, Mexico, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Rusland, Saudi Arabië, Singapore, Spanje, Turkije, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Arabische Emiraten, de Verenigde Staten, Zuid-Korea, Zweden en Zwitserland. In het gehele FATF netwerk zijn inmiddels ruim negentig landen en jurisdicties geëvalueerd. De evaluatie van Nederland staat gepland voor de periode 2020-2021.

⁵ De naam van deze lijst was eerst *Public Statement* en is nu verduidelijkt tot "*High-risk jurisdictions subject to a call for action*".

⁶ <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/call-for-action-february-2020.html>

begonnen de strategische tekortkomingen in nationale AML/CFT-wetten weg te nemen op basis van een met de FATF overeengekomen actieplan. De einddatum voor het voltooien van dit actieplan verstreek op 31 januari 2018, zonder dat Iran alle tekortkomingen had geadresseerd. Iran liet echter nog wel enige vorderingen zien in het wetgevingsproces. Omdat de vorderingen onvoldoende waren heeft de FATF in 2019 enkele specifieke tegenmaatregelen tegen Iran genomen. Dit betrof:

- Verscherpt toezicht op bijkantoren en dochtermaatschappijen van banken gevestigd in Iran.
- Aangescherpte rapportageverplichtingen voor financiële transacties met Iran.
- Hogere eisen aan de verplichtingen voor externe audits van financiële groepen met bijkantoren en dochtermaatschappijen gevestigd in Iran.

In oktober 2019 heeft de FATF aan Iran een ultimatum gesteld om voor februari 2020 het VN-verdrag tegen transnationale georganiseerde misdaad (Palermo Conventie) en het VN-verdrag ter bestrijding van financiering van terrorisme te ratificeren in lijn met de FATF-standaarden. Iran heeft hier niet aan voldaan. Als gevolg daarvan heeft de FATF besloten om de opschorting van tegenmaatregelen te beëindigen. Dit leidt nu tot een oproep aan alle jurisdicties om effectieve en proportionele tegenmaatregelen tegen Iran te nemen. Jurisdicties kunnen hierbij kiezen uit een lijst van mogelijke maatregelen van de FATF. De oproep om verscherpt cliëntenonderzoek te verrichten bij zakelijke relaties en transacties met (rechts)personen of entiteiten uit Iran blijft van kracht. De tekst van de verklaring over Iran is te vinden op de website van de FATF.⁷

De tweede lijst die de FATF publiceert is getiteld "Jurisdicties onder verscherpt toezicht".⁸ Deze lijst wordt vaak aangeduid als de "grijze lijst". De lijst bevat landen die strategische tekortkomingen hebben in hun nationale regimes ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering en die gecommitteerd zijn om deze tekortkomingen aan te pakken. Tijdens de afgelopen plenaire vergadering zijn Albanië, Barbados, Jamaica, Mauritius, Myanmar, Nicaragua en Oeganda aan de lijst toegevoegd, vanwege de strategische tekortkomingen in het nationale AML/CFT-regime van deze landen. Zij hebben zich politiek gecommitteerd aan een FATF-actieplan om die tekortkomingen aan te pakken. Trinidad en Tobago heeft zijn actieplan succesvol afgerond en maakt geen onderdeel meer uit van deze lijst. In totaal staan nu achttien landen op de lijst.⁹

De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten publiceren na elke plenaire vergadering een bericht op hun websites, met verwijzingen naar de nieuwe lijsten. Op diezelfde websites wordt toegelicht welke (aanvullende) maatregelen Nederlandse financiële instellingen dienen te nemen in het kader van de naleving van de Wwft, om het verhoogde risico ten aanzien van relaties met ingezetenen van deze landen en het uitvoeren van transacties van of naar deze landen te mitigeren.

⁷ Zie voetnoot 5.

⁸ Zie "<http://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/increased-monitoring-february-2020.html>". Deze lijst werd voorheen "Improving Global AML/CFT Compliance: On-going Process" genoemd.

⁹ Albanië, de Bahama's, Barbados, Botswana, Cambodja, Ghana, IJsland, Jamaica, Jemen, Mauritius, Mongolië, Myanmar, Nicaragua, Oeganda, Pakistan, Panama, Syrië en Zimbabwe.

Voortgang lopende strategische initiatieven

Tijdens de plenaire vergadering is gesproken over de voortgang van enkele lopende projecten, die ook tot de prioriteiten behoren van het Chinese voorzitterschap. Het betreft:

- Een onderzoek om financiële middelen voortkomend uit illegale handel in wilde dieren tegen te gaan. Het beoogde doel van dit project is om veelgebruikte leveringsketens en betalingsmethoden in beeld te brengen, waarbij ook zal worden ingegaan op publiek-private en internationale samenwerking. Het streven is het project in juni 2020 af te ronden.
- De strategische herziening van de huidige werkwijze en procedures om te waarborgen dat de FATF efficiënt en effectief blijft. Hiertoe is in juni 2019 besloten. Het oogmerk is om te bepalen hoe de FATF zijn activiteiten voorziet na afloop van de huidige – vierde – evaluatieronde in 2022. De herziening zal in juni 2021 worden afgerond.
- De bevordering van effectiever toezicht op nationaal niveau. Het doel is om een leidraad voor toezichthouders te ontwikkelen voor de toepassing van risicogebaseerd toezicht op meldingsplichtige instellingen.

Voorzitterschap FATF 2020-2022

De plenaire vergadering heeft dr. Marcus Pleyer (Duitsland), de huidige vice-voorzitter, verkozen tot voorzitter met ingang van 1 juli 2020. Hij zal de eerste voorzitter zijn met een tweejarige termijn.